

**Marc Hooghe
Joris Boonen**

De evolutie van het ledenaantal van de politieke partijen in Vlaanderen, 1970-2014

**Centrum voor Politicologie
KU Leuven
30.10.2014**

Open VLD telt volgens de meest recente cijfers 63.239 leden en wordt daarmee de grootste partij van Vlaanderen. Dat blijkt uit data van het Centrum voor Politicologie van de KU Leuven. Daarmee is CD&V voor het eerst sinds 1972 niet langer de partij met het hoogste aantal leden. Ten opzichte van 2012 verliezen de christendemocraten 14 % van hun leden en staan ze met 56.746 leden op de tweede plaats. Open VLD, daarentegen, slaagt er in haar ledencijfers op peil te houden.

Het Centrum voor Politicologie van de KU Leuven verzamelt al meer dan veertig jaar ledencijfers van politieke partijen, een onderzoekstraditie die werd opgestart door prof. em. Wilfried Dewachter. De meest recente cijfers van dit project tonen aan dat Open VLD voor het eerst het meeste leden telt (afgerond 63.000 leden). De top drie wordt vervolledigd met CD&V (57.000 leden) en Sp.a (50.000 leden). Ondanks een sterke stijging blijft N-VA op de vierde plaats staan met 41.000 leden.

CD&V niet langer de grootste

De meest opvallende verschuiving in de cijfers is de scherpe daling van CD&V. In 2012 telde de partij nog meer dan 66.000 leden (toen nog net iets meer dan Open VLD), maar in de meest recente cijfers van de ledenadministratie is dit gezakt naar 56.746 leden, een daling van 14 %. Open VLD blijft stabiel en telt nog steeds meer dan 63.000 leden, waardoor het voor wat betreft het aantal leden de grootste partij van het land wordt. Onderzoekers Joris Boonen en Marc Hooghe: “De daling bij CD&V is bijzonder uitgesproken, maar past wel in een historische trend. Een kwart eeuw geleden had de toenmalige CVP nog 140.000 leden in Vlaanderen. Sindsdien is dat cijfer systematisch bergaf gegaan. Dat is trouwens niet uitzonderlijk: bij de Nederlandse christendemocraten van CDA zien we een identieke daling.”

N-VA groeit minder snel

Bij de verkiezingen van 25 mei was N-VA duidelijk de grootste partij voor wat betreft het aantal kiezers, maar dat weerspiegelt zich nog niet in het aantal leden. De partij heeft ondertussen meer dan 41.000 leden, maar de sterkste stijging voor N-VA heeft al enkele jaren geleden plaatsgevonden. Tussen 2010 en 2012 groeiden ze van 15.000 naar 36.000 leden. Sindsdien is de groei wat afgevlakt en kwamen er nog 5.000 leden bij. Hoewel dat een heel sterke groei is, wijzen de onderzoekers er op dat 41.000 leden eigenlijk relatief weinig is, voor een partij die ruim 1,3 miljoen kiezers wist te overtuigen. De groei bij N-VA heeft wel als gevolg dat voor het eerst in decennia het totale aantal partijleden in Vlaanderen niet meer daalt. In 1990 waren er nog 343.000 Vlamingen lid van een politieke partij. In 2010 was dat al gedaald tot 230.000 en nu zien we terug een lichte groei tot 236.000.

De onderzoekers Joris Boonen en Marc Hooghe zien een aantal mogelijke verklaringen voor de trends: “Ten eerste is het zo dat overal in West-Europa het aantal leden van politieke partijen systematisch daalt. Mensen zijn veel minder dan vroeger geneigd zich specifiek aan één politieke partij te binden. Historisch zijn het bij ons vooral socialisten en

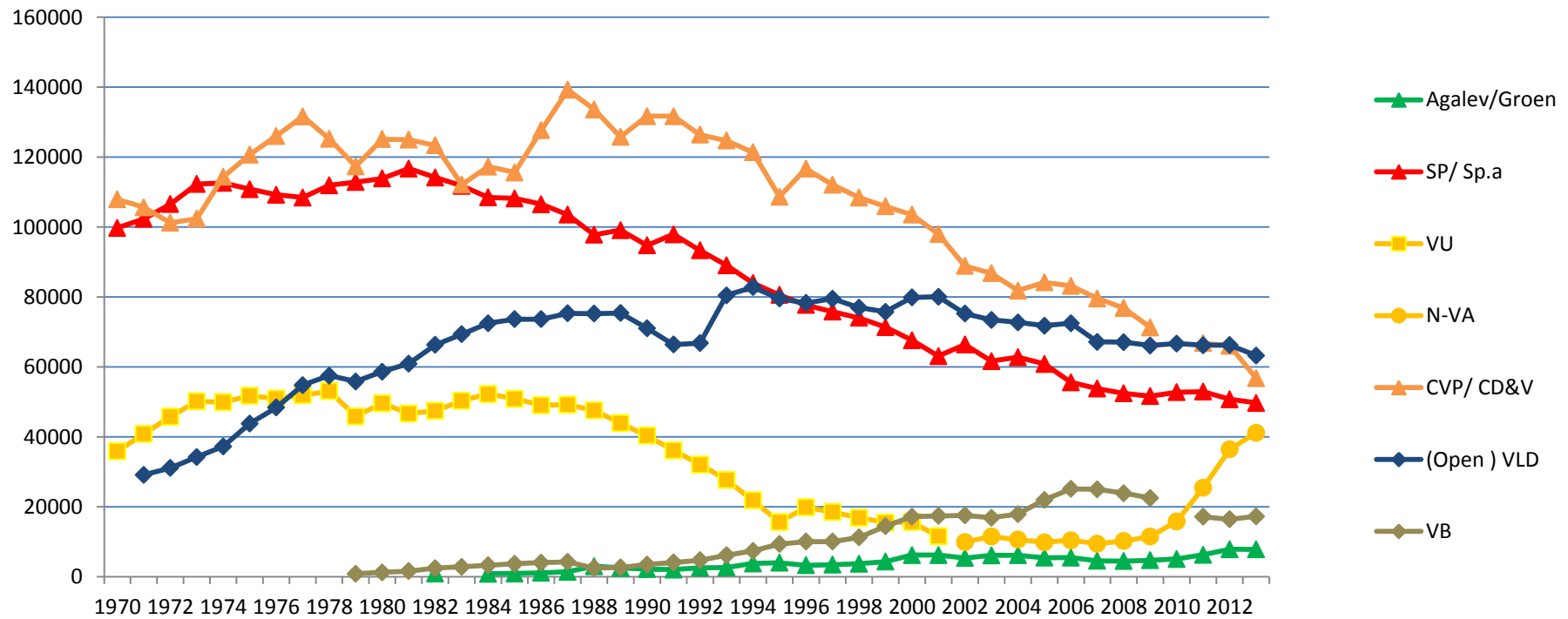
christendemocraten die al dertig jaar aan een stuk leden verliezen. Zij waren de brede volkspartijen, die in zowat elke gemeente wel aanwezig waren en die sterke lokale inbedding gaat nu verloren.”

Het debacle bij het ACW zal de christendemocraten ook niet veel deugd hebben gedaan: de christendemocraten verliezen in een snel tempo hun band met de Vlaamse samenleving. Zowel christendemocraten als socialisten hebben de afgelopen decennia heel wat acties opgezet om de leden opnieuw te activeren, maar dat heeft nog geen enkel resultaat gehad.”

“Open VLD, daarentegen, slaagt er in merkwaardig stabiel te blijven qua ledenaantal. De partij heeft destijds onder Guy Verhofstadt heel veel leden gewonnen. Die blijven lid, maar ook omdat de liberalen traditioneel minder belang hechten aan lokale activiteiten en het lokale verenigingsleven. Open VLD-leden zijn vaak papieren leden, maar ze mogen natuurlijk wel mee stemmen als er een voorzitter moet worden aangeduid. Allicht verklaart dat mee waarom mensen relatief gemakkelijk lid blijven van die partij: het vraagt niet zo veel inspanning. Het lidgeld van 12,50 euro/jaar is trouwens ook niet overdreven duur bij de liberalen.”

Wat zijn de gevolgen op langere termijn voor het dalend partijlidmaatschap? Marc Hooghe: “Uit het verkiezingsonderzoek bleek dat bij de verkiezingen van 25 mei meer dan 40 procent van alle kiezers van partij was veranderd. De sterke band tussen kiezer en politieke partij is dus verdwenen, en het dalend aantal leden weerspiegelt verder die trend. Politieke partijen zullen steeds meer aandacht moeten besteden aan verkiezingscampagnes, om zo telkens opnieuw nieuwe kiezers aan te spreken. De band tussen de samenleving en de politieke partijen wordt steeds losser, en partijen worden daardoor gedwongen permanente campagnemachines te worden.”

Evolutie ledenaantallen politieke partijen 1970-2014

Databestand: Centrum voor Politicologie, KU Leuven. Verantwoordelijke: W. Dewachter (1970-2003), M. Hooghe (2003-)

Evolutie ledenaantallen politieke partijen 1970-2014

Jaar	Agalev/ Groen	Sp.A	VU	N-VA	CD&V	(Open) VLD	VB
1970		99,760	35,916		107,945	---	
1971		102,327	40,795		105,652	29,134	
1972		106,553	45,801		101,230	31,074	
1973		112,312	50,118		102,421	34,241	
1974		112,609	49,940		114,369	37,257	
1975		110,855	51,711		120,730	43,794	
1976		109,253	50,989		126,053	48,369	
1977		108,424	51,878		131,636	54,788	
1978		111,943	53,067		125,219	57,520	
1979		112,883	45,885		117,379	55,835	824
1980		113,922	49,563		125,141	58,625	1,231
1981		116,730	46,671		125,001	60,926	1,607
1982	870	114,181	47,410		123,394	66,336	2,435
1983	---	111,798	50,322		112,156	69,329	2,821
1984	835	108,500	52,263		117,286	72,480	3,269
1985	925	108,223	50,890		115,633	73,631	3,698
1986	1,113	106,513	49,072		127,695	73,647	4,004
1987	1,375	103,546	49,164		139,266	75,339	4,213
1988	3,000	97,785	47,582		133,628	75,227	2,458
1989	2,499	99,112	43,898		125,768	75,390	2,630
1990	2,130	94,760	40,322		131,719	71,051	3,452
1991	2,038	97,919	36,162		131,722	66,381	4,069
1992	2,529	93,351	32,089		126,426	66,783	4,682
1993	2,609	89,085	27,696		124,747	80,455	6,131
1994	3,786	83,956	21,831		121,400	82,804	7,372
1995	3,985	80,582	15,637		108,671	79,561	9,322
1996	3,273	77,695	19,833		116,682	78,287	10,038
1997	3,404	75,816	18,487		112,109	79,512	10,048
1998	3,701	74,058	16,860		108,441	76,941	11,218
1999	4,281	71,386	15,504		105,939	75,780	14,424
2000	6,171	67,643	15,624		103,535	79,850	17,167
2001	6,158	63,083	11,543		98,015	80,049	17,356
2002	5,354	66,411		9,931	88,890	75,252	17,544
2003	6,078	61,637		11,464	86,816	73,438	16,860
2004	6,153	62,779		10,594	81,819	72,748	17,892
2005	5,405	60,842		9,823	84,173	71,763	21,942
2006	5,462	55,599		10,411	83,180	72,475	25,090
2007	4,537	53,814		9,448	79,596	67,149	25,000
2008	4,459	52,431		10,217	76,848	67,061	23,850
2009	4,708	51,641		11,477	71,287	66,135	22,500
2010	5,075	52,751		15,799	---	66,662	---
2011	6,249	52,930		25,483	66,810	66,211	17,139
2012	7,855	50,737		36,439	66,031	66,232	16,433
2014	7,800	49,703		41,176	56,746	63,239	17,255